

Tieslietu ministrija

TIESISKĀ SADARBĪBA CIVILLIETĀS AR APVIENOTO KARALISTI PĒC BREXIT

Tieslietu ministrijas Starptautiskās sadarbības departamenta
direktora vietnieks Ilvars Turkopuls
Rīga, 2020.gada 9.decembris

Tieslietu ministrija

Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste ir izstājusies no Eiropas Savienības un kļuvusi par “trešo valsti” – proti par valsti, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts. Izstāšanās līgums paredz pārejas periodu, kas beidzas 2020. gada 31. decembrī. Tiesu iestāžu sadarbību civillietās un komercietās regulē *Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības*¹

1. turpmāk – Izstāšanās līgums

Tieslietu ministrija

1. Starptautiskā piekritība

Tiesvedībām, kas uzsāktas līdz pārejas perioda beigām (2020. gada 31. decembrim) gan Apvienotajā Karalistē, gan dalībvalstīs situācijās, kurās ir iesaistīta Apvienotā Karaliste, turpina piemērot ES noteikumus par starptautisko jurisdikciju. Izstāšanās līgums aptver visus ES tiesību aktus, kuros paredzēti noteikumi par jurisdikcijas kolīzijām, proti, Regula 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, kā īpašās tiesību normas, kurās paredzēti īpaši jurisdikcijas noteikumi.

Izstāšanās līgumā ir precizēts, ka ES noteikumi par jurisdikciju attiecas arī uz “tiesvedību vai prasībām, kas saistītas ar šādu tiesvedību”, pat tad, ja šāda saistītā tiesvedība ir uzsākta vai prasības ir celtas pēc pārejas perioda beigām. Tas risina situāciju, kad tiesvedība par vienu un to pašu prasības pamatu un starp vienām un tām pašām pusēm ir sākta kādas ES dalībvalsts un Apvienotās Karalistes tiesā attiecīgi līdz un pēc pārejas perioda beigām. Mērķis ir nodrošināt, ka šajos gadījumos turpina piemērot ES noteikumus par jurisdikciju kolīziju, ja prasība kādas ES dalībvalsts vai Apvienotās Karalistes tiesā ir celta pēc pārejas perioda beigām.

Tieslietu ministrija

Tiesvedība, kas uzsākta pēc pārejas perioda beigām

Attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta pēc pārejas perioda beigām, ES dalībvalstu tiesas noteiks savu starptautisko jurisdikciju šādos gadījumos:

- 1) jautājumos, kas ietilpst ES tiesību aktu civillietās un komercietās darbības jomā – pamatojoties uz šiem ES tiesību aktiem, tai skaitā ģimenes tiesību jomā. Ja konkrētajā tiesību aktā noteikts (piemēram, Regulā 1215/2012), dalībvalsts tiesa var piemērot savas valsts noteikumus par starptautisko jurisdikciju.
- 2) Jautājumos, kas neietilpst ES tiesību aktu darbības jomā, starptautisko piekritību reglamentēs tās dalībvalsts tiesību akti, kurā ir celta prasība tiesā. Dažos gadījumos starptautiskas konvencijas, it īpaši Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences izstrādātās konvencijas, aizstās ES tiesību aktus attiecībā starp ES un Apvienoto Karalisti – ar nosacījumu, ka gan ES dalībvalstis, gan Apvienotā Karaliste ir konvencijas līgumslēdzējas puses (parasti šīs konvencijas ir transponētas katras valsts tiesību aktos, kura ir pievienojusies konvencijai).

N.B. Attiecībā uz kādas dalībvalsts tiesā pēc pārejas perioda beigām uzsāktu tiesvedību vai celtām prasībām, ja tiesvedība vai prasības ir saistītas ar tiesvedību, kura notiek kādā Apvienotās Karalistes tiesā un uzsākta pēc pārejas perioda beigām, dalībvalstīs piemēros Regulas (ES) Nr. 1215/2012 33. un 34. pantu.

Tieslietu ministrija

2. ATZĪŠANA UN IZPILDE

2.1. Tiesvedība, kas uzsākta līdz pārejas perioda beigām

Saskaņā ar izstāšanās līgumu piemēro šādus noteikumus:

- 1) Regulu (ES) Nr. 1215/2012 piemēro līdz pārejas perioda beigām sāktajās tiesvedībās pasludināto spriedumu atzīšanai un izpildei un līdz pārejas perioda beigām oficiāli sagatavotajiem vai reģistrētajiem publiskajiem aktiem un apstiprinātajiem vai panāktajiem tiesas izlīgumiem.
- 2) Regulu (ES) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un sprieduma atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (Brisele IIa) piemēro līdz pārejas perioda beigām sāktajās tiesvedībās pasludināto spriedumu atzīšanai un izpildei un līdz pārejas perioda beigām oficiāli sagatavotajiem vai reģistrētajiem publiskajiem aktiem un apstiprinātajiem vai panāktajiem tiesas izlīgumiem.

Piemērs: Apvienotajā Karalistē pasludināts spriedums par laulības šķiršanu, ja tiesvedība bija uzsākta līdz pārejas perioda beigām, tiks atzīts ES saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. pantu pat tad, ja spriedums ir pasludināts pēc minētā datuma.

Tieslietu ministrija

3) Padomes Regula Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (Uzturēšanas saistību regula) piemēro līdz pārejas perioda beigām sāktajās tiesvedībās pasludināto spriedumu atzīšanai un izpildei un līdz pārejas perioda beigām oficiāli sagatavotajiem vai reģistrētajiem publiskajiem aktiem un apstiprinātajiem vai panāktajiem tiesas izlīgumiem;

4) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 805/2004 ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem piemēro līdz pārejas perioda beigām sāktajās tiesvedībās pasludinātajiem spriedumiem un līdz pārejas perioda beigām apstiprinātajiem vai panāktajiem tiesas izlīgumiem un sagatavotajiem publiskajiem aktiem ar nosacījumu, ka pieprasījums par Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu iesniegts līdz pārejas perioda beigām.

Tieslietu ministrija

**Apvienotās Karalistes Izstāšanās līgumā noteikta kārtība, kādā panākama akta izpilde.
Tādējādi šis noteikums attiecas arī uz šādām situācijām:**

- 1) tiesvedība ir uzsākta Apvienotajā Karalistē vai ES dalībvalstī, bet spriedums ir pasludināts tikai pēc pārejas perioda beigām;
- 2) spriedumu ir pasludinājusi Apvienotās Karalistes vai ES dalībvalsts tiesa līdz pārejas perioda beigām, taču līdz pārejas perioda beigām tas nav izpildīts ne attiecīgi ES dalībvalstī, ne Apvienotajā Karalistē; un
- 3) Apvienotās Karalistes vai ES dalībvalsts tiesas spriedums ir atzīts par izpildāmu attiecīgi ES dalībvalstī vai Apvienotajā Karalistē līdz pārejas perioda beigām, taču līdz pārejas perioda beigām tas nav izpildīts attiecīgi ne ES dalībvalstī, ne Apvienotajā Karalistē.

N.B. situācijās, kurās nepiemēro starptautiskas konvencijas, Apvienotajā Karalistē pasludināta sprieduma atzīšanu un izpildi reglamentēs tās dalībvalsts tiesību akti, kurā tiek prasīta atzīšana vai izpilde.

Tieslietu ministrija

2.2. Tiesvedība, kas uzsākta pēc pārejas perioda beigām

ES noteikumi par izpildi neattieksies uz tiesu nolēmumiem, kas pieņemti pēc pārejas perioda beigām uzsāktā sākotnējā tiesvedībā.

Piemērs: Attiecībā uz uzturēšanas saistību procesiem, kas uzsākti kādā ES dalībvalstī pēc pārejas perioda beigām, piemēros Hāgas 2007.gada 23.novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu, kura risina šo jautājumu starptautiskā līmenī. Apvienotā Karaliste ir paudusi nodomu parakstīt un ratificēt konvenciju. Konvenciju piemēros attiecībās starp ES un Apvienoto Karalisti attiecībā uz pieprasījumiem un pieteikumiem, kas iesniegti pēc tam, kad Apvienotā Karaliste ir kļuvusi par konvencijas līgumslēdzēju pusi.

Tieslietu ministrija

3. ĪPAŠAS EIROPAS PROCEDŪRAS

Saskaņā ar Izstāšanās līgumu Regulu (EK) Nr. 1896/2006 par Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru piemēro Eiropas maksājuma rīkojumiem, kas pieprasīti līdz pārejas perioda beigām

Saskaņā ar Izstāšanās līgumu Regulu Nr. 861/2007 par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām piemēro maza apmēra prasībām, kas iesniegtas līdz pārejas perioda beigām.

Tieslietu ministrija

4. PROCEDŪRAS TIESU IESTĀŽU SADARBĪBAI STARP DALĪBVALSTĪM

4.1. Saskaņā ar Izstāšanās līgumu līdz pārejas perioda beigām piemēro:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs ("dokumentu izsniegšana") piemēro tiesas un ārpustiesas dokumentiem, kas saņemti izsniegšanai līdz pārejas perioda beigām (tātad, dokumenti saņemti saņēmējā struktūrā, tās valsts centrālajā struktūrā, kurā paredzēts veikt izsniegšanu vai izmantojot pasta pakalpojumus, vai tiesu varas amatpersonas, amatpersonas vai citas kompetentas personas).

Tas nozīmē, ka Regulu (EK) Nr. 1393/2007 vairs nepiemēros dokumenta izsniegšanai, kas pēc pārejas perioda beigām uzsākta saistībā ar spēkā esoša sprieduma atzīšanu un izpildi saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1215/2012

N.B. Jārēķinās, ka šāda prasība tiks izteikta arī saņemot Latvijas tiesas lūgumus Apvienotajā Karalistē!

Tieslietu ministrija

4.2. Saskaņā ar Izstāšanās līgumu līdz pārejas perioda beigām piemēro:

- Padomes Regulu Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un krimināllietās piemēro pieprasījumiem, kas saņemti līdz pārejas perioda

N.B. Jārēķinās, ka šāda prasība tiks izteikta arī saņemot Latvijas tiesas lūgumus Apvienotajā Karalistē!

Tieslietu ministrija

4.3. Saskaņā ar Izstāšanās līgumu līdz pārejas perioda beigām piemēro:

- Padomes Lēmumu 2001/470/EK ar ko izveido Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās. Piemēro tiesiskās sadarbības lūgumiem, kas līdz pārejas perioda beigām saņemti no lūguma iesniedzēja kontaktpunkta

N.B. Pēc pārejas perioda beigām ES dalībvalstis vairs nevar uzsākt jaunas tiesiskās sadarbības procedūras ar Apvienoto Karalisti, pamatojoties uz ES tiesību aktiem.

Tieslietu ministrija

5. Publiskie dokumenti

Atzīmējams, ka Izstāšanās līgumā nav minēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1191 (2016. gada 6. jūlijs) par iedzīvotāju brīvas pārvietošanās veicināšanu, vienkāršojot dažu publisko dokumentu uzrādīšanas prasības Eiropas Savienībā, un grozījumiem Regulā (ES) Nr. 1024/2012.

Ar Regulu 2016/1191 attiecībā uz dažiem publiskajiem dokumentiem (piemēram, dzimšanas apliecību) atceļ prasību pēc apliecinājuma *apostille* un vienkāršo citas formalitātes. Šīs regulas piemērošana nav atkarīga no datuma, kad kādas dalībvalsts iestāde ir izdevusi publisko dokumentu, bet datuma, kad publisko dokumentu iesniedz citas dalībvalsts iestādēm. Tādēļ regulu vairs nepiemēros publiskam dokumentam, ko izdevušas Apvienotās Karalistes iestādes un kas pēc pārejas perioda beigām iesniegts kādas ES dalībvalsts iestādei — neatkarīgi no šā dokumenta izdošanas datuma un derīguma termiņa.

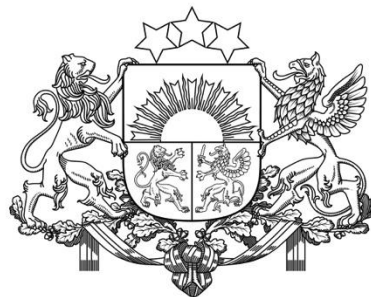
Pēc pārejas perioda beigām starp ES dalībvalstīm un Apvienoto Karalisti piemēros 1961.gada 5.oktobra Hāgas konvenciju par ārvalstu publisko dokumentu legalizācijas prasības atcelšanu (Konvencija par *apostille*).

Tieslietu ministrija

Sadarbība civillietās

Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu	Hāgas 1996. gada konvencija par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem
Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās	Hāgas 1970. gada 18. marta konvencija par pierādījumu pieprasīšanu ārvalstīs civilajos un komerciālajos jautājumos
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās	Sadarbība spriedumu atzīšanas un izpildes lietās notiks saskaņā ar savstarpējības (<i>reciprocity</i>) principu. Proti, spriedumu atzīšanu un izpildi reglamentēs tās dalībvalsts tiesību akti, kurā tiek prasīta atzīšana vai izpilde
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām	Šajā jautājumā nebūs starptautiska regulējuma
Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Regula 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru	Šajā jautājumā nebūs starptautiska regulējuma
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem	Šajā jautājumā nebūs starptautiska regulējuma
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (dokumentu izsniegšana), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000	Hāgas 1965. gada 15. novembra konvencija par tiesas un ārpus tiesas dokumentu izmantošanu civilajos un komerciālajos jautājumos

Tieslietu ministrija

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Rīga, 2020.gada 9.decembris